

foreliggende Bog; vi skal imidlertid ikke indlade os derpaa, men indskrænke os til følgende Bemærkninger:

Forfatteren nævner i Indledningen, at han ikke agter at gøre nogen Brug af den økonomiske Videnskabs Grundsætninger, fordi disse kun passer paa en Samfundstilstand, der forlængst har ophørt at eksistere. Det vil imidlertid forstaaes af det foregaaende, at en Anvendelse af disse Grundsætninger vilde have sparet Forfatteren for mange Vildfarelser og ført ham til en mere nøgtern Bedømmelse af de Fænomener, han beskriver.

Til Trods herfor er Bogen særdeles læseværdig; bl. a. er dens literære Værdi ikke ringe. Den minder stærkt om en Del af den amerikanske økonomisk-socialt Skønlitteratur (Norris, Upton Sinclair og Sinclair Lewis). I en indifferent, ironisk og sarkastisk Tone blotlægger Forfatteren al den Svindel og Humbug, der er en Følge af den hensynsløse Jagen efter Profit, som præger det nuværende Samfundssystem. Veblen behandler særlig amerikanske Forhold, hvor de ovennævnte Fænomener er særligt iøjnespringende, men ukendte er de dog ikke paa denne Side Atlanterhavet. Noget ukendt hos os er imidlertid den Kultus, der i Amerika drives med den heldige Businessman, uanset ved hvilke Midler han har naaet sin Sukces. Ukendt hos os er tillige den ejendommelige religiøst, nationalistisk og businessprægede Mentalitet, der efter Veblens Mening ogsaa hører til et fuldt moderne, paa privatøkonomiske Interesser grundet Samfund, og som vi altsaa kan vente os herhjemme, efterhaanden som vi skrider frem til en mere moderne Udvikling.

Det fremlyser dog af Bogen, at det, der tiltrænges ikke saa meget er en Ændring af de Principer, hvorpaa det økonomiske Liv hviler, som en Ændring af Retsordenen, der svarer til de Forandringer, det økonomiske Liv i Tidens Løb er undergaaet.

Jørgen Pedersen.

CHARLOTTE M. WATERS: *An economic history of England 1066—1874*. Oxford University Press. 1925. 610 S. (Ogsaa udgivet i 2 Bind).

Den foreliggende Bog, som ogsaa er blevet anbefalet Anmelderen i England, er, saa vel hvad Indhold som Udstyr angaar, vel egnet til at give et Overblik over, hvilke Forandringer Englands økonomiske Liv har undergaaet i 800 Aar. Den, der vil gaa dybere ind i Emnet, savner ikke Hjælpemidler. Først og fremmest kommer i Betragtning W. Cunninghams „*The Growth of English Industry and Commerce*“, der gaar endda længere tilbage end Miss Waters, og hvis næsten 1500 Sider

foreliggende Bog; vi skal imidlertid ikke indlade os derpaa, men indskrænke os til følgende Bemærkninger:

Forfatteren nævner i Indledningen, at han ikke agter at gøre nogen Brug af den økonomiske Videnskabs Grundsætninger, fordi disse kun passer paa en Samfundstilstand, der forlængst har ophørt at eksistere. Det vil imidlertid forstaas af det foregaaende, at en Anvendelse af disse Grundsætninger vilde have sparet Forfatteren for mange Vildfarelser og ført ham til en mere nøgtern Bedømmelse af de Fænomener, han beskriver.

Til Trods herfor er Bogen særdeles læseværdig; bl. a. er dens literære Værdi ikke ringe. Den minder stærkt om en Del af den amerikanske økonomisk-social Skønlitteratur (Norris, Upton Sinclair og Sinclair Lewis). I en indifferent, ironisk og sarkastisk Tone blotlægger Forfatteren al den Svindel og Humbug, der er en Følge af den hensynsløse Jagen efter Profit, som præger det nuværende Samfundssystem. Veblen behandler særlig amerikanske Forhold, hvor de ovennævnte Fænomener er særligt iøjnespringende, men ukendte er de dog ikke paa denne Side Atlanterhavet. Noget ukendt hos os er imidlertid den Kultus, der i Amerika drives med den heldige Businessman, uanset ved hvilke Midler han har naaet sin Sukces. Ukendt hos os er tillige den ejendommelige religiøst, nationalistisk og businessprægede Mentalitet, der efter Veblens Mening ogsaa hører til et fuldt moderne, paa privatøkonomiske Interesser grundet Samfund, og som vi altsaa kan vente os herhjemme, efterhaanden som vi skrider frem til en mere moderne Udvikling.

Det fremlyser dog af Bogen, at det, der tiltrænges ikke saa meget er en Ændring af de Principer, hvorpaa det økonomiske Liv hviler, som en Ændring af Retsordenen, der svarer til de Forandringer, det økonomiske Liv i Tidens Løb er undergaaet.

Jørgen Pedersen.

CHARLOTTE M. WATERS: *An economic history of England 1066—1874*. Oxford University Press. 1925. 610 S. (Ogsaa udgivet i 2 Bind).

Den foreliggende Bog, som ogsaa er blevet anbefalet Anmelderen i England, er, saa vel hvad Indhold som Udstyr angaar, vel egnet til at give et Overblik over, hvilke Forandringer Englands økonomiske Liv har undergaaet i 800 Aar. Den, der vil gaa dybere ind i Emnet, savner ikke Hjælpemidler. Først og fremmest kommer i Betragtning W. Cunninghams „*The Growth of English Industry and Commerce*“, der gaar endda længere tilbage end Miss Waters, og hvis næsten 1500 Sider

foruden de forskellige Bilag tilfredsstillende ret stærke Krav om Indblik i Enkeltheder. For Middelalderens Vedkommende er der W. J. Ashleys „An Introduction to English Economic History and Theory“, der har oplevet lige saa mange Udgaver og Optryk som Cunninghams Værk, og som for de paagældende Tidsrum er mindst lige saa indgaaende. Middelalderen er nu ogsaa udførlig behandlet af Georg Brodnitz i „Englische Wirtschaftsgeschichte“ 1. Band (1918), der synes at gaa lige saa selvstændigt til Kilderne og Speciallitteraturen som de to nævnte engelske Værker.

Men skønt saaledes den, der særlig vil dyrke Englands økonomiske Historie, ikke behøver at komme i Forlegenhed, idet der foruden de nævnte og andre mere omfattende Værker findes en stærkt voksende Litteratur om særlige Perioder eller særlige Sider af det økonomiske Liv, forekommer Miss Waters' Bog mig dog at have en særlig Opgave. Langt mindre omfattende end de nævnte Værker er den dog af en ganske anderledes Fylde end Cunninghams og Ellen A. MacArthurs „Cutlines of English Industrial History“, der kun giver det nødtørfigste. Medens naturligvis for de sidste halvandet Hundrede Aars Vedkommende den studerende og den, der i det hele ønsker at trænge ind i Nutidens Økonomi, maa søge Kendskab til England som det førende Land paa mange forskellige Steder og særskilt forfølge dets industrielle Udvikling, dets Handelspolitik, dets Bankvæsen, dets sociale Lovgivning og meget andet, saa at Miss Waters' Bog for dette Tidsrum højst kan tjene til Sammenfatning af noget af det spredte, er derimod den første Halvdel af Bogen, som behandler Tiden op til Midten af det attende Aarhundrede, særdeles vel egnet til at være en Grundbog. For den, der ikke vil være Specialist i ældre engelske Forhold, men dog vil have noget Kendskab til Englands tidligere Udvikling, er netop det, som denne Bog giver, og den Maade, paa hvilken den giver det, en udmærket Hjælp. En og anden kan maaske synes, at der hist og her er Udtryk, der er mere populære end videnskabelige. Men i Virkeligheden er netop Fremstillingen af den ældre Tid meget stringent og klar, bygger paa de bedste Fremstillinger, som af og til citeres, og gaar heller ikke af Vejen for at gøre opmærksom paa, hvor der blandt Forskere er delte Meninger.

Hvad der især er lykkedes udmærket for Miss Waters, er at give Billeder af England til forskellige Tider, saaledes at man tillige faar Øje for de Trin, der fører fra Terrasse til Terrasse under den stigende Udvikling. I Indledningen sætter

hun sig den Opgave: „Planen for det, som følger, er at tage Billeder af vort Folk med omtrent 200 Aars Mellemrum, idet vi mærker os Forandringerne og forsøger at se, hvad der har fremkaldt dem. Ved hvert Stoppedsted tager vi enten tre eller fire Billeder, et af det landlige England, et af Byerne, og et af Styrelsen, det sidste kun fra den nationale Husholdnings Synspunkt, idet Politik og Retsforhold er overladt til andre Historiebøger. I nogle Perioder tilføjer vi et Billede af den oversøiske Handel, og een Gang et af Kirken i Middelalderen“. Denne Plan er som nævnt blevet udmærket fulgt og giver denne Bog dens særegne Karakter til Forskel fra andre historiske Fremstillinger.

Med Hensyn til Udstyrelse minder Bogen ikke lidt om Bogarts „Economic History of the United States“, der ogsaa har omtrent samme Omfang. Ogsaa i Miss Waters' Bog er der som i Bogarts et rigt Billedmateriale, der navnlig for den ældre Tids Vedkommende støtter Fremstillingen meget. Det er derfor ikke blot en meget nyttig Bog, men ogsaa en smuk Bog at have staaende.

Even Marstrand.

KARL PETANDER: Kooperationen och Samhällsutvecklingen. Stockholm 1926. Kooperativa förbundets bokförlag. 576 Sider. Pris 9 Kr.

Det svenske kooperative Forbund har i de senere Aar udgivet en Række Skrifter om økonomiske Emner af lodigste Indhold. Det ligger i Sagens Natur, at Læsekredsen hovedsagelig findes blandt Arbejdere og dermed ligestillede; men dette har ikke medført, at der er slaaet af paa de Krav, man altid bør stille til en videnskabelig, d. v. s. sand Fremstilling. Der spores derfor baade i politisk og økonomisk Henseende en meget fordomsfri Aand, som dels kan være Udtryk for og dels selv virke ind paa den svenske Arbejderklasses Mentalitet.

Forfatteren af nærværende Værk, Dr. Petander, har tidligere gjort sig bemærket som historisk-økonomisk Skribent. For Tiden er han Leder af en Højskole i Jakobsberg (i Nærheden af Stockholm), hvor han i særlig Grad behandler de kooperative Spørgsmaal. Denne dobbelte Interesse gives Udtryk ved at „Kooperationen och Samhällsutvecklingen“ tilegnes „Den svenska kooperationen och den svenska folkhögskola“.

I Fortalen gør Forfatteren opmærksom paa, at det ved en systematisk Fremstilling af Kooperationen som Idé og en i Nutidslivet kæmpende praktisk Bevægelse har været nødvendigt at stille den i klar Belysning gennem en Sammenligning